

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

ŠKOLNÍ ROK 2023/2024

Název školy: Základní škola Bochoř, okres Přerov

Sídlo školy: Školní 13, Bochoř 751 08

Ředitelka školy: Mgr. Sylva Kostelníčková

IČO: 709 85 357

E-mail: zsbochor@zsbochor.cz

Webové stránky: www.zsbochor.cz

Telefon: +420 733 348 164

Školní metodik prevence: Mgr. Hana Boudová

Výchovný poradce: Mgr. Sylva Kostelníčková

Speciální pedagog: Mgr. Kateřina Janáková

1. Charakteristika MPP

Minimální preventivní program vychází z aktuální legislativy:

- Zákon č. 561 2004 Sb. Školský zákon
- Zákon č. 563 2004 Sb. O pedagogických pracovnících
- Zákon č. 65/2017 Sb. O ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Vyhláška č. 72/2005 Sb. O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j.: 21291/2010-28
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j. MSMT-21149/2016
- Národní strategie primární prevence rizikového chování na období 2013-2018

Děti patří k nejohroženější skupině, proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům informace o drogové problematice (přiměřeně k věku žáků), o problematice spojené s užíváním alkoholu, kouření, ale i verbální a fyzická šikana. Aktuálně je nutné se zaměřit zejména na moderní technologie, jejich zneužití a na bezpečné chování na internetu. Seznámit je s pojmem kyberšikana, nástrahami internetu a ochranou, bezpečným nastavením profilů na sociálních sítích apod. Je zapotřebí naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

Minimální preventivní program ZŠ Bochoř byl zpracován na základě rozboru aktuální situace na škole a opírá se o zkušenosti z dlouhodobé preventivní činnosti. Minimální preventivní program vychází z legislativy ČR, zákonů a vyhlášek vztahujících se k dané problematice, metodických pokynů a nařízení, zejména z metodického pokynu MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních.

Cílem minimálního preventivního programu je zvýšení odolnosti žáků školy vůči rizikovému chování, sociálně patologickým jevům, zejména vůči záškoláctví, zneužívání návykových látek, závislosti na informačních technologiích, kriminalitě a šikaně (kyberšikaně). Ve spolupráci s rodiči chceme utvářet takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, ptát se a dělat rozhodnutí. Výchova člověka, který si váží svého zdraví i zdraví ostatních a umí vhodně a účelně nakládat se svým volným časem je naší prioritou. Zároveň se zaměřujeme na rozpoznání a zajištění včasné intervence v případech domácího násilí, týrání a zneužívání dětí, ohrožování mravní výchovy mládeže, diskriminace a rasismu, poruch příjmu potravy, hazardních her a sebepoškození.

2. Charakteristika školy:

Základní škola Bochoř, okres Přerov, příspěvková organizace je malotřídní škola. Vzhledem k malému počtu žáků se řadí do velmi malých škol. Pracujeme podle vzdělávacího programu „Škola pro 3. tisíciletí“.

Základní škola Bochoř se nachází v obci Bochoř, vzdálené jihovýchodním směrem pět kilometrů od okresního města Přerov. Obec Bochoř je obec s dlouholetou tradicí a v roce 1994 oslavila 700 let od svého vzniku. Škola byla postavena v roce 1910 a poté v roce 1934 přistavena její nová část (nynější školní družina, šatny, učebna).

Naše základní škola je školou rodinného typu s 1. stupněm, která je snadno dostupná z hlediska dopravní infrastruktury. Preventivní témata jsou v rámci specifické prevence začleňována do vyučovacích hodin ve všech ročnících. Vyučování v 1. až 5. ročníku probíhá ve 4 třídách s počtem 56 žáků. Po ukončení 5. třídy

přechází naši žáci na druhý stupeň základních škol v Přerově. Spádová škola ZŠ Za mlýnem, Za Mlýnem 1250/1, 750 02 Přerov

Nižší počet žáků v jednotlivých třídách umožňuje učitelům individuální přístup k dětem. **6** vyučujících **1.** stupně, **2** vychovatelky školní družiny, **3** asistentky i **5** provozních zaměstnanců školy spolupracují při všech aktivitách, které jsou pro děti připravovány. Některé akce jsou připravovány ve spolupráci s MŠ. Vedení školy aktivně pomáhá při realizaci jednotlivých bodů Minimálního preventivního programu (MPP).

V rámci nespécifické prevence škola organizuje pro žáky řadu akcí (Noc s Andersenem, Pasování prvňáčků, Bochořské strašidlo.), při kterých děti spolupracují v rámci jednotlivých tříd a zapojují do spolupráce se školou i své rodiče, zároveň se žáci naší školy učí sociálním dovednostem. Žáci jezdí každoročně do školy v přírodě.

Škola nemá vlastní tělocvičnu, ale úzce spolupracuje s obcí a využívá prostory obecní Sokolovny. Máme sportoviště, které mohou děti využívat i k mimoškolním aktivitám.

Součástí školy je i malá jídelna. Kuchyň se v budově nenachází, ale ve škole je zřízena výdejna stravy, která se dováží z obecního Pečovatelského domu pro seniory. Škola má vlastní zahradu, keramickou dílnu a multimediální učebnu.

Riziková místa:

Jsou zejména šatny, wc a prostory před školou. Soustředíme pozornost i na tato místa.

3. Úkoly minimálního preventivního programu:

Budou realizovány především jednotlivými vyučujícími ve všech ročnících školy v průběhu celého školního roku s přihlédnutím k věku žáků. Problémy opakované jsou řešeny v úzké spolupráci s metodikem prevence.

Ze zásad prevence rizikového chování vychází i Školní řád, který určuje pravidla soužití ve školním prostředí.

Za tvorbu a realizaci minimálního preventivního programu zodpovídá školní metodik prevence ve spolupráci s celým pedagogickým sborem. Metodik prevence shromažďuje materiály a dokumenty k dané problematice, zajišťuje jejich distribuci mezi žáky, rodiče a ostatní pedagogy. Zajišťuje výchovné programy, které mají vést ke zvýšené odolnosti žáků vůči sociálně patologickým jevům. Konzultuje problémy žáků a při jejich řešení spolupracuje s rodiči a pedagogickým sborem, výchovným poradcem, vedením školy, speciálním pedagogem, pedagogicko – psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, policií a dalšími organizacemi či institucemi dle potřeby. Respektuje oznamovací povinnost a užší spolupráci s OSPOD.

Metodik prevence se pravidelně zúčastňuje schůzek pořádaných poradenským centrem a průběžně se vzdělává. Třídní učitelé informují každý měsíc metodika prevence o dění ve třídě. Dbáme na důležitost včasné komunikace a rychlého (preventivního) řešení problémů.

Preventivní tým tvoří: školní metodik prevence, vedení školy, speciální pedagog, třídní učitel, vychovatelka ve školní družině. Musí být zajištěna vzájemná informovanost a spolupráce.

Pro pedagogy:

Nelze opomenout vlastní příklad a postoj každého pedagoga k dané problematice. Pro úspěšné naplňování programu je nutné zajišťovat v rámci finančních možností školy průběžně účast pedagogických pracovníků na seminářích a školeních. Je nutné posilovat komunikaci a informovanost nejen prostřednictvím pedagogických porad. Využívání nástěnky, mailová korespondence, školní plány práce, neformální setkání.

Pro rodiče:

Spolupráce a informovanost nejrůznějšími cestami, například třídní schůzky, individuální schůzky po domluvě, telefonický kontakt, mailové zprávy, sociální sítě (uzavřená skupina na facebooku: ZŠ Bochoř). Účast na akcích školy, plenární schůzi, besedách či přednáškách. Třídní učitel na začátku školního roku informuje rodiče o systému prevence na naší škole, školním řádu a o preventivním programu.

Pro obec:

Rovněž v letošním školním roce budeme pokračovat ve spolupráci s obcí Bochoř a radou Spolku rodičů při ZŠ Bochoř, která podporuje mimoškolní aktivity pořádané školou (zájezdy na divadelní představení, školní výlety), činnost některých kroužků (sportovní), nebo některé akce sama pořádá.

4. Preventivní strategie školy

Prioritním cílem preventivní strategie školy je podpora bezpečného chování, zdravého životního stylu žáků a pozitivních mezilidských vztahů. Významným indikátorem k naplnění cíle je fungující systém otevřené školy – interaktivní spolupráce s rodiči žáků, zřizovatelem, místními občany a dalšími subjekty působícími v obecní části.

Díličí úkoly preventivní strategie školy:

- 1. Trvalé úkoly všech pedagogických pracovníků:**
 - sledování absence žáků, sledování změn v chování dětí a náhlé změny ve školních výsledcích
 - získávání a posilování důvěry žáků,
 - podpora nadaných žáků (účast v soutěžích)
 - poskytování potřebné informace při výuce i mimo ní
 - rozvoj spolupráce s rodinou
 - účast na akcích v rámci dalšího vzdělávání učitelů
- 2. Podpora zdravého životního stylu:**
 - podpora aktivního odpočinku – aktivní přestávky, relaxace pohybem (zajišťuje učitel, vykonávající příslušný dozor) s možností využití školní zahrady
 - účast ve Škole v přírodě
 - v prvouce a vlastivědě upozorňujeme žáky na škodlivost nadměrného sledování televize a hraní počítačových her
- 3. Podpora právního vědomí a rozvoje osobnosti žáků:**
 - zařazení témat dětských práv do výuky (doplnění videokazetami „Člověk mezi námi“ a „Lidé kolem nás“), protiprávní ohrožování práv druhých (násilí, šikana, zastrašování aj.)
 - právní vědomí v oblasti rizikového chování
 - podpora schopnosti vyjádřit svůj názor na problémy, které se jich týkají otevřeně před učitelkou např. na třídnických hodinách – podporovat diskuse se žáky
 - dovednosti žáků v oblasti bezpečné cesty do školy (projekty BESIP)

4. Navození správného citového vztahu k ostatním, evokovat pocity soucítění s blízkými
 - vlastnoruční výroba dárků a výzdoby školy k zápisu do 1. třídy pro budoucí prvňáčky
 - aktivní zapojení žáků do akcí pořádaných pro veřejnost (zápis do první třídy, besídka, jarmark, masopustní průvod)
 - vzájemná spolupráce a pomoc slabším – práce ve dvojicích a skupinách, (prevence proti šikaně)
 - podpora výchovy k toleranci a schopnosti soužití s dětmi jiných ras nebo národností – zařazování společných skupinových prací (prevence v oblasti rasismu, xenofobie a intolerance)
5. Podpora vzdělanosti, kulturního a společenského přehledu žáků
 - návštěva Pevnosti poznání v Olomouci (planetárium)
 - vzdělávací a ekologické programy
 - pravidelné návštěvy obecní knihovny v Bochoři
 - divadelní představení během celého školního roku
 - příprava žáků na účast v soutěžích (výtvarných, recitačních, literárních, hudebních, apod.)
 - seznámení žáků s vánočními a velikonočními zvyky
 - vánoční představení dětí, vánoční besídka pro rodiče
 - seznámení žáků s tradicí masopustů – masopustní průvod
6. Vztah k přírodě a životnímu prostředí
 - vedení žáků k třídění odpadu
 - vytváření kladného vztahu k přírodě – práce na zahradě, krmení zvířat v zimním období, pozorování přírody
 - ochrana před přírodními živly (ohněň, voda, jedovaté látky) – nácvik chování v mimořádných nebezpečných situacích a jejich prevence
 - projekt školy na různá témata
7. Podpora aktivního využití volného času žáků
 - děti mají možnost si vybrat z velkého množství zájmových kroužků, které na naší škole probíhají (sportovní kroužky, angličtina, hudební a výtvarné kroužky, ...)
8. Upevňování vzájemných vztahů mezi dětmi, učiteli a veřejností
 - loučení s páťáky, vítání budoucích prvňáčků
 - Bochořské strašidlo
 - akce ve školní družině
 - dodržování různých tradic (zdobení a zpívání u stroměčku, vánoční věnce, barvení kraslic, pletení pomlázek, zdobení perníčků, pečení cukroví, aj.)
 - projektové vyučování na různá témata
9. Spolupráce s rodiči
 - rodiče mohou kontaktovat učitele prostřednictvím e – mailu, ve stanovených konzultačních hodinách nebo po domluvě kdykoliv, jinak škola pořádá pravidelně třídní schůzky a pohovory s žáky a jejich zákonnými zástupci
 - dostatečná a včasná informovanost rodičů (ŠVP, školní řád, webové stránky školy)
 - spolupráce s rodiči při sběru starého papíru
 - nabídka informačních materiálů či seminářů pro rodiče – šikana, bezpečný internet, kontakty na OSPOD, PPP, SVC apod.

10. Spolupráce s odborníky

- návštěva psychologek z PPP za účelem sledování dětí s poruchami učení a chování
- spolupráce s policií v oblasti dopravy (třídní projekty BESIP) a bezpečného chování žáků (besedy se žáky)
- spolupráce s hasiči v oblasti protipožární prevence

11. Další vzdělávání pedagogických pracovníků

- odborné semináře k problematice specifických poruch učení, jazyková školení a jiné podle aktuálních nabídek
- odborné semináře v oblasti prevence rizikového chování (bezpečný internet, právní vědomí, práce se třídou apod. dle finančních možností školy)
- škola zajišťuje pro učitele odborné časopisy s pedagogickým a kulturním zaměřením ke zkvalitnění jejich výchovné a vzdělávací práce

Skladba aktivit MPP pro žáky:

Pro cílovou skupinu žáků máme v rámci všeobecné prevence jednotlivá preventivní témata zařazena přímo do výuky, navazují programy a preventivní akce. Ty se během školního roku doplňují a mění dle potřeb v návaznosti na aktuální situaci. Upřednostňujeme využití vlastních zdrojů a programy zdarma.

5. Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů – 1. stupeň

Primární prevenci na 1. stupni má na starosti především třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti seznamují především v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Při výuce učitel využívá různé metody, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, práci ve skupině.

Navozuje příznivé psychosociální klima ve třídě, usiluje o všestranný rozvoj osobnosti žáka, spolupracuje s rodiči, upevňuje základní návyky žáků v rámci hygieny, životosprávy, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami. Pokládá základy etické a právní výchovy, snaží se včas odhalovat specifické poruchy učení i jiných postižení, soustředí se na včasné diagnostikování sociálně patologických jevů v třídním kolektivu

Hlavní téma: Osvojení základních školních pravidel, navázání dobrých vztahů v kolektivu.

1. ročník

1. Budovat v třídních kolektivech hezké kamarádké vztahy – vzájemná pomoc, půjčování
2. věcí, spolupráce atd. Systematicky usměrňovat dětskou agresivitu a bezohlednost jako možný zárodek budoucí šikany.
3. Využívat k rozvoji citové výchovy pohádek a příběhů ze života dětí, posilovat ve
4. vědomí dětí úlohu rodiny a rodičů a úctu k dospělým.
5. vést rodiče k tomu, aby kontrolovali u dětí sledování televizních programů a vhodným
6. způsobem odvedli pozornost od těch, které propagují násilí a zlo.
7. Vhodnou formou varovat děti před podezřelým chováním neznámých dospělých lidí.
8. Vždy si najít čas na popovídání si s dětmi o jejich problémech.
9. Osvojení školních pravidel jako nástroje prevence.
10. Posílit nabídku volnočasových aktivit pro děti formou kroužků.

Preventivní témata v jednotlivých předmětech 1. ročníku

Český jazyk a komunikace:

- komunikační a slohová výchova: jsme všichni kamarádi – tolerance k jiné barvě pleti, odlišnostem, názorům, vztahy mezi lidmi, kamarádství, vzájemná pomoc
- literární výchova: pohádky – uvědomění si dobra a zla, dobrých a špatných vlastností lidí, domov – vztah k domovu a vlasti, města ČR – historie českého národa a českého prostředí

Prvouka

- Moje rodina – chování a vztahy mezi členy rodiny, pomoc a vzájemná podpora
- Příroda – vztah k ní, její ochrana, nebezpečí jedovatých hub a rostlin, zapojení environmentální výchovy
- Zdraví – zdraví x nemoc, úraz, osobní hygiena, péče o chrup, zdravá výživa, zdravé a nezdravé potraviny a nápoje
- Volný čas – smysluplné využití volného času, sportovní vyžití, hry dětí, kroužky
- Osobní ochrana – modelové situace, nebezpečí při setkání s neznámými lidmi, důležitá telefonní čísla

Matematika

- slovní úlohy (příklady využívající danou tematiku)

Výchovy (HV, VV, PČ, TV)

- lidové písně, vztah k české hudební kultuře
- rozvoj pohybových schopností dětí, správné držení těla, obratnost, hra fair play
- dodržování pravidel, umění ovládat se a přijmout prohru
- pracovní návyky, pořádek na pracovišti, bezpečnost a hygiena při práci
- umění jako prostředek sblížení odlišných lidí

Výchova ke zdraví

- péče o zdraví, zdravý způsob života
- vlivy prostředí ohrožující zdraví
- osobní bezpečí, tísňová volání
- prevence záškoláctví

Třídnické hodiny

- kolektivní hry zaměřené na vzájemné poznávání, respektování názorů ostatních, umění naslouchat druhému
- dodržování stanovených pravidel
- umět si pomoci navzájem, požádat o pomoc dospělého
- preventivní působení před negativními jevy (tabák, alkohol, pasivní kouření, nevhodné trávení volného času)
- zdravý životní styl, mimoškolní pohybové aktivity

Hlavní téma: Osvojení pravidel školního řádu, prevence záškoláctví.

2.ročník

1. Pokračovat v práci s třídním kolektivem, sledování vztahů mezi dětmi.
2. Vytvoření 4–5 závazných pravidel chování k sobě navzájem.

3. Prevence záškoláctví. Pravidla školního řádu.
4. Začít s formováním postojů ke kouření, pití alkoholu a drogám.
5. Vždy si najít čas na popovídání si s dětmi o jejich problémech.
6. Učit děti smysluplnému využívání volného času, poučit je o možných nebezpečích, prevence úrazů.

Preventivní témata v jednotlivých předmětech 2. ročníku.

Český jazyk a komunikace

- vztah k literatuře jako životní hodnotě
- postoj ke svému výkonu s důrazem na formování reálného pozitivního vztahu k sobě (sloh)
- vztahy mezi lidmi – kamarádství, vzájemná pomoc, podpora x nenávisť
- Romové – specifická kultura (čítanka)
- jazyk jako prostředek dorozumění, navázání kontaktu (sloh)
- obsah textů (čtení)
- vnímání jiných kultur, rozvíjení kladných postojů k nim

Prvouka

- obsah textů – rozvoj národní hrdosti a uvědomění si historického významu českého národa a českého prostředí (současné 100leté výročí od založení České republiky)
- rodina, chování mezi členy rodiny, režim dne, správné návyky, vzory chování v rodině a ve společnosti
- příroda – vztah k ní, neničení věcí, neublížování živé přírodě
- houby – nebezpečí hub vyvolávajících halucinace, pojem „droga“
- životospráva, zdravý životní styl – ovoce, zelenina
- volný čas – aktivní činnosti, vhodně a nevhodně prožitý volný čas

Matematika

- slovní úlohy (příklady využívající danou tematiku)

Výchovy (HV, VV, PČ, TV)

- motivace k mimoškolním pohybovým aktivitám (sportovní oddíly, kroužky)
- osobnosti kultury – kladné příklady pro ostatní
- projevy kulturního života, jejich rozmanitost
- umění jako prostředek sblížení a poznávání odlišných kultur, tolerance vůči jiným způsobům života
- folkové hnutí, písničkáři pro děti
- začlenění do společnosti, volba povolání – pracovní návyky, pořádek na pracovišti i v životě, kladný vztah k práci a k tvořivé činnosti

Výchova ke zdraví

- motivace ke zdravému životnímu stylu
- vlivy prostředí ohrožující zdraví
- zdravý způsob života
- linka důvěry, centrum odborné pomoci
- zdravá výživa
- prevence škodlivých návyků – způsoby odmítnutí
- osobní bezpečí – krizové situace
- prevence – záškoláctví, útek z domova, kriminalita, rasismus, zneužívání návykových látek

Třídnické hodiny

- lidé znevýhodnění, zdravotně postižení, lidé se specif. potřebami – vztah, podpora, začlenění mezi ostatní
- vlastní hodnocení reality – tolerance vůči názorům druhých, vůči vrstevníkům, respektování pokynů jiných, respektování pravidel
- vztahy mezi lidmi – násilí, šikana, domácí násilí, zneužití, pomoc, podpora
- zdraví – péče o dýchací soustavu, preventivní působení před negativními vlivy (omamné látky, tabák), pasivní kouření
- trávící soustava – alkohol, jedy, léčiva, zneužití
- mezilidské vztahy, společenství lidí – řád školy, šikana, kyberšikana
- trestní postižitelnost protiprávního jednání
- seznámení žáků s riziky spojenými s užíváním návykových látek
- rozdíl mezi vhodným a nevhodným trávením volného času (divadla)

Hlavní téma: Zdraví fyzické i psychické, prevence úrazů a závislostí (kouření, závislost na internetu).

3. ročník

1. Posilovat v dětech vědomí, že zdraví je základní lidská hodnota, vést je k takovému chování, aby neublížily sobě ani ostatním (školní řád).
2. Posilování citové výchovy dětí, vytvoření správného povědomí o mezilidských vztazích, komunikaci, slušném chování.
3. Při jednáních a kontaktu s rodiči zdůrazňovat důležitost smysluplného a aktivního prožívání volného času dětí, nutnost jejich spoluúčasti na tomto prožívání.
4. Prevence úrazů.
5. Předcházení závislostem na návykových látkách – nácvik odmítání.
6. Rozšířit instrukce dětem, jak se bránit podezřelým nabídkám neznámých dospělých lidí.
7. Dopravní výchova – projekt ve spolupráci s BESIP.

Preventivní témata v jednotlivých předmětech 3. ročníku

Český jazyk a komunikace

- jiné kultury – tolerance k jiné řeči, barvě pleti, k jinému názoru, zahraničním spolužákům, vztah k české řeči, kultuře
- lidé znevýhodnění, zdravotně postižení, lidé se specifickými potřebami – vztah, podpora, začlenění mezi ostatní
- vztah k literatuře jako životní hodnotě, podpora mimočítankové četby – prezentace přečtených knih v hodinách čtení, návštěva knihovny (téma Kamarádství)
- vlastní hodnocení reality – tolerance vůči názoru druhých, vůči vrstevníkům, respektování pokynů jiných
- zaujímání postoje k svému výkonu s důrazem na formování reálného pozitivního vztahu k sobě
- vztahy mezi lidmi – kamarádství, vzájemná pomoc, podpora x nenávisť, násilí, šikana

Mluvnice, sloh

- jazyk – prostředek dorozumění, navázání kontaktu
- obsah textů – rozvoj národní hrdosti a uvědomění si historického významu českého národa a českého prostředí

Prvouka

- RODINA: chování mezi členy rodiny; pomoc; podpora; režim dne; správné návyky
- PŘÍRODA: vztah k ní; neubližování živé přírodě ZDRAVÍ: životospráva; zdravé potraviny, ovoce, zelenina; pitný režim – 2l tekutin denně
- ČLOVĚK A SPOLEČNOST: společenství lidí; pravidla chování; řád školy

Matematika

- Slovní úlohy využívající danou tematiku
- Finanční gramotnost

Anglický jazyk

- Family, family tree – chování k ostatním členům rodiny, rodinné tradice
- My body – péče a starost o lidské tělo, základní hygienické návyky
- Food and drinks – zdravý životní styl, preference zdravých potravin, jídlo u nás a v cizině – rozdíly
- Pets – péče o domácí mazlíčky
- My favourite things – dětský pokoj, oblíbené hračky, smysluplné trávení volného času
- Holidays and festivals – lidové zvyky a obyčeje v rodinách, mezilidské vztahy, zvyky a obyčeje u nás a v cizině

HV, VV

- estetické zážitky; osobnosti kultury
- kladné příklady; poznávání odlišných kultur
- folk: rozvíjení žádoucích postojů k lidem, jiným národnostem
- divadelní představení, vánoční a velikonoční dílničky

PČ

- vlivy prostředí ohrožující zdraví – pracovní návyky, pořádek na pracovišti i v životě

TV

- důraz na mimoškolní pohybovou aktivitu – sportovní kroužky a jiné zájmové činnosti
- zdravý životní styl – dostatek pohybu, spánku a tekutin
- plavání, cvičení v přírodě (ochrana člověka za mimořádných situací), turnaj v přehazované, turnaj ve vybíjené, závody v atletických disciplínách.

Výchova ke zdraví

- Volný čas, režim dne – přehled pohybových aktivit přispívajících ke zdravému způsobu života
- Domov a rodina – vztahy rodičů a dětí
- Péče o zdraví – zdravý způsob života, vlivy prostředí ohrožující zdraví, osobní hygiena
- Prevence a odstraňování škodlivých návyků – účinnost, centra odborné pomoci, linka důvěry
- Zdravá výživa, zdravý životní styl – propagace zdravé výživy Prevence škodlivých návyků – způsoby odmítnutí
- Osobní bezpečí – šikana, krizové situace
- Prevence zneužívání návykových látek
- Prevence škodlivých jevů – gamblerství, záškoláctví, útěky z domova, kriminalita mládeže, rasismus

Hlavní téma: Prevence násilí. Dopravní výchova, bezpečně na silnici.

4. ročník

1. Dopravní výchova – projekt Městské policie.
2. Vytvářet vlastní nabídku nebo zprostředkovat dětem nabídky na využívání volného času, podporovat zdravý životní styl, pohybovou výchovu.
3. Školy v přírodě, výlety, exkurze, zimní ozdravné pobyty na horách.
4. Zaměřit se na nebezpečí vzájemného zastrašování, vysmívání, vyhrožování a dalších forem slovní agrese – pokud možno vysvětlovat namísto trestů.
5. Vést děti ke vzájemné toleranci. Pravidla třídy – jak se k sobě chovat.
6. Seznámit děti se sítí služeb, poraden, kam je možné se obrátit v případě problému. Krizová centra a linky. Žáci by měli vědět, že i ve škole mohou řešit problémy s třídním učitelem, výchovným poradcem či metodikem prevence.
7. Seznámení se s první pomocí v krizových situacích.

Preventivní témata v jednotlivých předmětech 4. ročníku

Český jazyk a komunikace

- jiné kultury – tolerance k jiné řeči, národu
- lidé zdravotně postižení – podpora, pomoc, začlenění mezi ostatní
- Romové – specifická kultura
- vztah k literatuře jako životní hodnotě
- vlastní hodnocení reality – tolerance názoru druhých, vůči vrstevníkům, kamarádství, první pomoc, podpora x nenávisť, násilí, šikana
- jazyk – prostředek dorozumívání, rozvoj národní hrdosti

Přírodověda, Vlastivěda

- začleněna témata – vztah k přírodě, neničení a neublížování přírodě, ochrana nerostných zdrojů, zdravý životní styl
- ochrana kulturního dědictví, vztah k národním dějinám

Matematika

- slovní úlohy
- finanční gramotnost

Anglický jazyk

- My timetable – poznávání výuky v anglicky mluvících zemích
- Daily routine – srovnání denních návyků dětí
- Sports - activities - smysluplné trávení volného času
- Health - doctors and lifestyle - zdravý životní styl
- Free time activities – smysluplné trávení volného času (kroužky x toulání venku)
- Your future – hledání vhodného zaměstnání dle schopností žáka

Výchovy (HV, VV, PČ, TV)

- důraz na mimoškolní pohybovou aktivitu – oddíly, kroužky
- motivace ke zdravému životnímu stylu
- seznamování žáků s riziky spojenými s užíváním návykových látek
- osobnosti kultury
- zpěv

- rozvíjení žádoucích postojů k lidem jiné národnosti či etnické příslušnosti

Výchova ke zdraví

- volný čas – režim dne
- domov a rodina – vztahy rodičů a dětí
- péče o zdraví – zdravá výživa, prevence a odstraňování škodlivých návyků – centra odborné – prevence patologických jevů - gamblerství, záškoláctví, kriminalita mládeže
- rasismus

**Hlavní téma: Tolerance, rovnost všech lidí – prevence šikany, rasové diskriminace.
Nebezpečí plynoucí s užíváním internetu (kyberšikana).**

5. ročník

1. Vést děti ke vzájemné toleranci, poučit je o rovnosti všech lidí i ras.
2. Pokračovat ve spolupráci s Městskou policií Přerov v oblasti prevence dětské kriminality.
3. Zásady zdravého životního stylu, předcházení poruchám příjmu potravy či sebepoškozování.
4. Posilování zdravých vztahů v kolektivu.
5. Školy v přírodě, výlety, exkurze.
6. Závislosti a nebezpečí s nimi spojené.
7. Vhodné trávení volného času – vyprávění, zážitky.

Preventivní témata v jednotlivých předmětech 5. ročníku

Český jazyk a komunikace

- čtení – příběhy ze života dětí – kladné i záporné příklady chování k sobě i druhým
- ukázky z dějin (pověsti, ...) - vztah k historii, návaznost a pokračování, tradice a vývoj kultur
- náměty z přírody – vztah k přírodě, neníčit ji, ochraňovat stromy, rostliny, vztah ke zvířatům (domácí mazlíčci), pozitivní a negativní využívání přírodních zdrojů
- příběhy s hrdiny jiných národů, národností, etnik (Indiáni, Asiaté, černoši, běloši, Romové,)
- jiná kultura a podmínky – pohled na životní hodnoty, vztahy mezi lidmi

Mluvnice, sloh

- jazyk – prostředek dorozumívání mezi lidmi, ochota a schopnost domluvit se, porozumět si, rozebrat problémy. Znat a dodržovat pravidla v jazyce stejně jako v chování.

Přírodověda

- budování kladného vztahu k přírodě
- pozitivní a negativní využívání přírodních zdrojů
- ochrana přírody
- vodní zdroje, atmosféra,
- ochrana životního prostředí – odpady z továren, komunální odpad – třídění
- poznávání přírody, ohleduplnost k ní
- potravinové řetězce (vzájemné vztahy), přírodní zdroje – ropa, zemní plyn, užitkové plodiny, stromy
- Země – planeta nejen pro lidi, součást vývoje vesmíru
- člověk – zdravá životospráva, tělo reaguje na podněty (alkohol, tabák, drogy) x zdravá výživa, aktivní pohyb

Vlastivěda

- dějiny lidstva jako součást dějin naší planety – způsoby a možnosti přežití
- vývoj lidského rodu, kultury – návaznost na pozitivní zkušenosti (pomoc, ochrana) x násilí, války, ničení
- kladné příklady ze života našich i světových osobností

Matematika

- slovní úlohy – konkrétní situace ze života
- finanční gramotnost – nevydávání financí na alkohol, drogy, tabákové výrobky

Informační a komunikační technologie

- obsluha PC jako prostředku komunikace
- Internet – možnosti navazování kontaktů (e-mail, sociální sítě) a získávání informací x nebezpečí zneužívání zdánlivé anonymity, kyberšikana
- osobní počítač jako prostředek komunikace – využívání pro práci i odpočinek
- internet: zneužití internetu k šíření mylných informací, propagaci rasismu, šíření zdravotně závadných a nebezpečných látek, pronásledování, kyberšikana, návody k výrobě výbušnin, pěstování rostlin a jejich zpracování – marihuana, konopí, pozitivní stránka
- získávání podkladů a informací, získání kamarádů, nabídka a poptávka

Výchovy (HV, VV, PČ, TV)

- písně jiných národů, interpreti, skupiny – sblížení lidí prostřednictvím hudby
- výtvarná díla – estetické prostředí
- sport – různé sporty a volný čas
- pozitivní využití volného času: koncerty, výstavy, sportovní oddíly, manuální tvořivost – dílničky, kroužky x party, násilnické skupiny, gangy

Výchova ke zdraví

- trávení volného času – režim dne, volnočasové aktivity x toulání se, brouzdání na internetu, život v partě s negativní náplní činnosti
- zdravá výživa x alkohol, drogy, tabákové výrobky
- pozitivní naladění vůči druhým x šikana, násilí, pronásledování
- prevence – umět odmítnout, neposlechnout výzvu vybízející k záporným projevům,
- osobní bezpečí
- rodina x útěky, záškoláctví, násilí
- Linka důvěry, Linka bezpečí, odborná centra pro pomoc

Třídnické hodiny

- umět posoudit, rozhodnout se, co je správné a co není, nenechat se ovlivnit okolím ke špatnému rozhodnutí
- vědět, na koho se obrátit v případě potíží či nebezpečí
- nebát se požádat o pomoc a vyhledat ji
- umět nabídnout pomoc druhým
- přijímat zodpovědnost

V průřezu všech předmětů péče věnovaná dětem s vývojovými poruchami učení, jejichž nezvládnutí může být podkladem pro poruchy chování.

6. Metody a formy práce, pomůcky:

- výklad, samostatná a skupinová práce, projektové vyučování, dramatizace
- rozhovor, diskuse v rámci komunitního kruhu
- hra (komunitní kruh)
- besedy (policie ČR)
- dotazníky
- práce s počítačem a interaktivní tabulí
- preventivní programy ve spolupráci s PPP Přerov (Mgr. Kubíková)
- další (výlety, akce školy, ...)

7. Metody hodnocení efektivity MPP:

- rozhovorem
- pozorováním
- dotazníkem
- anketou

8. Zajištění realizace MPP:

- školní metodik prevence Mgr. Hana Boudová
- speciální pedagog Mgr. Kateřina Janáková
- třídní učitelé, vychovatelka ve školní družině
- okresní metodička prevence Mgr. Kubíková

9. Krizové plány školy pro jednotlivé typy rizikového chování (převzato ze zdroje: Co dělat, když – intervence pedagoga. Rámcový koncept MŠMT)

Program proti šikanování ZŠ Bochoř

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických či psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků. Zahrnuje útoky fyzické i slovní, nově útoky prostřednictvím elektronické komunikace.

Prevence

1. Třídní učitel provádí prevenci ve třídě systematicky v rámci třídnických hodin, vyučovacích předmětů, v rámci neformálních rozhovorů s žáky, při exkurzích a školách v přírodě. Podpora pozitivních kamarádkých vztahů, zapojení všech členů.
2. Pedagogičtí pracovníci tvoří tým, předávají si informace. Jednotný postup. Společné vzdělávání.
3. Užší realizační tým – ředitel školy, metodik prevence, speciální pedagog, třídní učitel, vychovatelka školní družiny.
4. Vytipování nebezpečných míst, zajištění dozorů. Šatny, WC, vnější prostory školy – schodiště.
5. Vytvoření prostředí důvěry, aby se děti nebály přijít s informací. Vysvětlení, co je žalování a co není. Co je škádlení a co posmívání. Možnost obrátit se s žádostí o pomoc.
6. Spolupráce s rodiči, informovat o šikaně.
7. Mapování situace, diagnostika tříd.
8. Zpětná vazba, evaluace.

Krizový plán – podezření či zjištění šikany

Počáteční šikana – třídní učitel požádá o spolupráci metodika prevence.

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
2. Nalezení vhodných svědků.
3. Rozhovory se svědky, zajištění ochrany obětem.
4. Rozhovor s agresory. Jejich potrestání.
5. Spolupráce s rodiči, vzájemná informovanost.

Pokročilá šikana

1. Záchrana oběti. Předání informace metodikovi prevence nebo vedení školy.
2. Domluva pedagog. pracovníků – užšího realizačního týmu – na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pomoc a podpora oběti.
5. Vlastní vyšetřování, spolupráce s rodiči, příp. nahlášení policii. Spolupráce s dalšími orgány a institucemi (Pedagog. psych. poradna, Středisko vých. péče, OSPOD).
6. Potrestání agresorů – výchovná opatření, snížení známky z chování. Náprava situace ve skupině znamená pracovat s celým kolektivem.

Krizová intervence v podmínkách školy

K základním typům rizikového chování patří závislostní chování, záškoláctví, šikana a extrémní projevy agrese, rasismus a xenofobie, negativní působení sekt, sexuální rizikové chování, okruh poruch a problémů spojených se syndromem týraného a zanedbávaného dítěte, netolismus, vandalismus, poruchy příjmu potravy. Níže je popsáno, jak se v určitých situacích v našich podmínkách školy zachovat.

Tabákové výrobky

Jak řešit konzumaci tabákových výrobků ve škole?

V případě přistižení žáka při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo na školních akcích je zaměstnanec školy povinen:

- zabránit žákovi v jeho další konzumaci a výrobek mu odebrat
- vždy informovat ředitele školy a třídního učitele
- zjistit odkud tento tabákový výrobek žák získal
- sepsat stručný zápis o události
- zápis předat školnímu metodikovi prevence

TU informuje zákonného zástupce dítěte (výchovná komise). V závažných případech např. při opakovaném jednání ŘŠ vyrozumí OSPOD, v případě zjištění prodávání tabákových výrobků nezletilým – Policii ČR.

Alkohol

Jak řešit konzumaci alkoholu ve škole?

V případě přistižení žáka při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo na školních akcích je zaměstnanec školy povinen:

- zabránit žákovi v jeho další konzumaci a výrobek mu odebrat

- pokud je žák ohrožen na zdraví nebo na životě – přivolat LSPP a oznámit tuto skutečnost ŘŠ a zákonnému zástupci
- pokud nehrozí akutní nebezpečí – oznámit ŘŠ a TU, sepsat stručný zápis o události.
- předat situaci školnímu metodikovi prevence

V případě, že je žák schopen výuky, TU ohlásí zákonnému zástupci (výchovná komise). V případě, že žák není schopen pokračovat ve výuce, TU ohlásí tuto skutečnost zákonnému zástupci ihned a vyzve jej k vyzvednutí žáka. V případě nedostupnosti zákonného zástupce oznámí ŘŠ orgánu soc. právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů. Pokud se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně – právní ochrany dítěte.

Jak řešit nález alkoholu ve škole?

V případě nález alkoholu v prostorách školy je zaměstnanec povinen:

- nepodrobovat tekutiny žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury
- uvědomit ředitele školy a uložit u něj nalezenou tekutinu
- sepsat stručný zápis o události a předat školnímu metodikovi prevence

V případě zadržení alkoholu u některého žáka je zaměstnanec povinen:

- nepodrobovat tekutinu žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury
- uvědomit ředitele školy a uložit u něj tekutinu pro případ důkazu, v případě potřeby předat zasahujícímu lékaři (intoxikace)
- sepsat stručný zápis o události – zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy
- zápis předat školnímu metodikovi prevence

TU vyrozumí zákonného zástupce (výchovná komise), v případě opakovaného nálezů ŘŠ vyrozumí OSPOD (upozornění na možné zanedbání mravní výchovy dítěte).

Návykové látky (psychotropní látky, drogy)

Jak řešit konzumaci návykových látek ve škole?

V případě přistižení žáka při konzumaci NL v prostorách školy nebo na školních akcích je zaměstnanec školy povinen:

- zabránit žákovi v jeho další konzumaci a látku mu odebrat
- sepsat stručný zápis o události a předat je školnímu metodikovi prevence
- podle závažnosti stavu žáka posoudit, zda mu nehrozí nebezpečí
- pokud je žák ohrožen na zdraví, přivolat LSPP a zajistit nezbytnou pomoc
- pokud nehrozí akutní nebezpečí – oznámit řediteli školy a třídnímu učitel, provést stručný zápis a předat školnímu metodikovi prevence

V případě, že je žák schopen výuky, třídní učitel ohlásí zákonnému zástupci (výchovná komise). V případě, že žák není schopen pokračovat ve výuce, TU ohlásí tuto skutečnost zákonnému zástupci ihned a vyzve jej k vyzvednutí žáka. V případě nedostupnosti zákonného zástupce oznámí ředitel školy orgánu soc. právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů. V obou případech ŘŠ splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně – právní ochrany dítěte.

Obdobný postup bude i v případě, kdy nelze prokázat, že k intoxikaci žáka došlo ve škole. Rozlišit užívání NL – porušení ŠŘ, distribuce NL – trestný čin. Školní metodik prevence poskytne v případě zájmu zákonných zástupců nebo žáka informaci o možnostech odborné pomoci.

Jak řešit distribuci návykových látek ve škole?

V případě důvodného podezření distribuce NL v prostorách školy nebo na školních akcích je zaměstnanec školy povinen:

- oznámit tuto skutečnost vedení školy, které vyrozumí příslušné oddělení Policie ČR (podezření ze spáchání trestného činu) a OSPOD
- oznámit třídnímu učiteli, který neprodleně oznámí tuto skutečnost zákonnému zástupci
- pokud je látka zajištěna, tak postupovat dle pokynu uvedeného níže

Jak řešit nález NL ve škole?

- a) v případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:
- nepodrobují látku testu ke zjištění chemické struktury
 - o nález ihned informují spolu s písemným záznamem vedení školy, které vyrozumí Policii ČR
 - v případě časové překážky na straně policie za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím rukavic vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález, obálku přelepí, přelep označí razítkem školy a svým podpisem, uschová u ŘŠ a následně předá Policii ČR
- b) V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:
- nepodrobují látku testu ke zjištění chemické struktury
 - o nález ihned informují spolu s písemným záznamem (datum, místo a čas nález, jméno žáka a podpis – v případě odmítnutí podpisu tuto skutečnost uvést) a vyjádřením žáka vedení školy, které vyrozumí Policii ČR (ta informuje zák. zástupce žáka), zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy.
- v případě nález látky u žáka, který se jí intoxikoval, zajistit dle postupu výše uvedeného a v případě potřeby předat lékaři LSPP.
- c) V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že některý z žáků má u sebe návykovou látku, postupují takto:
- vyrozumí Policii ČR a zákonného zástupce
 - neprovádí osobní prohlídku u žáka, vyčkají na příjezd Policie ČR
 - izolují žáka od ostatních a mají ho pod dohledem. Dohled zajistí zaměstnanec školy, kterého určí vedení školy.

Vandalismus

Jak postupovat při vzniku škody způsobné vandalismem?

V případě zjištění škody na školním majetku:

- zaměstnanec sepíše záznam a uvědomí vedení školy o výskytu vandalismu

- v případě že je viník znám, sepíše se záznam způsobené škody (kdo-kdy-kde-jak-proč-čím), uvědomí TU, který vyrozumí zákonného zástupce žáka (výchovní komise) a vedení školy (požadování náhrady škody).
- v případě, že nedojde k dohodě se zákonnými zástupci o náhradě škody, vedení uvědomí Policii ČR (podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy), vedení školy vyrozumí Policii ČR i v případě, že o to žádá zák. zástupce poškozeného
- v případě, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek, ředitel školy oznámí OSPOD

Krádeže

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem?

- zaměstnanec sepíše záznam o události a jejím šetření a oznámí řediteli školy a třídnímu učitel
- třídní učitel oznámí událost zákonnému zástupci postiženého i zloděje
- ředitel školy hlásí Policii ČR v případě, kdy nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není schopna vlastními silami domoci se nápravy
- v případě, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek, ŘŠ oznámí OSPOD

Záškoláctví

Jak řešit záškoláctví a neomluvené hodiny?

- pokud je doklad potvrzující absenci žáka nevěrohodný, ŘŠ může požádat rodiče o vysvětlení nebo požádat o spolupráci příslušný správní orgán.
- neomluvené hodiny do součtu vyučovacích hodin řeší třídní učitel se zákonným zástupcem formou rozhovoru (pozvání doporučeným dopisem), projedná důvod nepřítomnosti, způsob omlouvání, upozorní na povinnost stanovenou zákonem, provede zápis ve dvou provedeních (uvede způsob nápravy), které zákonný zástupce podepíše a jedno z nich obdrží.
- více než 10 neomluvených vyučovacích hodin – ŘŠ svolá školní výchovnou komisi, které se účastní zákonný zástupce, ředitel školy, třídní učitel, zástupce OSPOD, ŠMP, zástupce rady školy (dle možností a dohody), provede se zápis, každý účastník se podepíše a obdrží jedno vyhotovení
- více než 25 neomluvených vyučovacích hodin – ředitel školy oznámí OSPOD
- při následném opakování v průběhu školního roku – ředitel školy oznámí Policii ČR (hlášení o zanedbání školní docházky)

Šikana a kyberšikana

Syndrom týraného dítěte –CAN. Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN –Child Abuse and Neglect). Jde o jakoukoliv formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná.

Jak postupovat při zjištění či podezření na týrání dítěte?

- oznámení pedagogického pracovníka o zjištění či podezření na tento jev třídnímu učiteli, který kontaktuje vedení školy
- třídní učitel vede citlivý rozhovor s dítěte, respektuje přání dítěte neoznámit tuto skutečnost rodičům
- ředitel školy kontaktuje odborníky a situaci konzultuje s dětským lékařem, OSPOD, Policií ČR a postupuje dle jejich pokynů.
- Zákon č. 359/1999Sb., o sociálně – právní ochraně dětí chrání učitele při jeho postupu na ochranu práv dítěte, je vyzván, aby v případě podezření na týrání žáka kontaktoval odborníky.
- tento zákon také určuje povinnost institucím nahlásit případ ohrožení zdraví nebo života dítěte, a to i tehdy, když se objeví jen podezření na trestný čin

Rasismus

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaných podle biologického rasového či národnostního původu tyto příslušníky těchto skupiny hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozují (Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních).

Jak postupovat při zjištění či podezření na projevy rasismu?

- zjistit hloubku rasistických postojů jednotlivce a rozšíření těchto postojů v kolektivu
- vyvolat diskuzi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit příčinu
- okamžitě a razantně vystoupit proti intoleranci mezi žáky
- v případě závažných projevů (opakovaných rasistických verbálních výpadků se závažnými dopady na psychiku žáka a na takto motivované vážnější formy násilí) informovat Policii ČR

Šikana

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických či psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině. Zahrnuje útoky fyzické i slovní, nově také prostřednictvím elektronické komunikace, tzv. kyberšikana.

Pojem kyberšikana představuje úmyslné urážky, vyhrožování, zesměšňování nebo obtěžování druhých prostřednictvím moderních komunikačních prostředků většinou v delším časovém období. Odehrává se na internetu nebo prostřednictvím mobilního telefonu. Pachatel často jedná anonymně, takže oběť netuší, od koho útoky pochází.

Podle Michala Koláře známe 5 stupňů šikany:

První stupeň šikany – Jedná se o etapu vzniku počátků šikany. Stačí, aby se ve třídě objevily méně oblíbené děti, „obětní beránci“, „černé ovce“, outsideři. Stačí, aby učitel častěji vytýkal žáku některé jeho slabiny, neschopnost, snižoval jeho autoritu, dotýkal se slovně nevhodně jeho osoby. Takové děti se okamžitě dostanou na chvost skupiny a začnou zakoušet první, sice mírné, převážně psychické formy násilí. Jsou to různé legrácky, intriky, pomluvy. Ostatní se s ním nebaví, odstrkují jej, povyšují se nad ním, baví se na jeho účet. Takové dítě začíná přijímat roli utlačovaného, odstrkovaného, nedokáže se účinně bránit. Tento první stupeň je velice těžko pozorovatelný. Učitel by měl mít pro tyto projevy vytříbený cit a měl by umět rozlišit skutečný vtíp od zlého úmyslu. Rodiče se většinou o těchto projevech nedozví, mohou však upozorovat, že se mění chování dítěte.

Druhý stupeň šikany – Je charakteristický tím, že psychický nátlak přerůstá ve fyzickou agresi, přitvrzuje se manipulace s obětí. Agresor v této etapě vstřebává zážitek, jak chutná moc, jaké uspokojení mu přináší to, když bije, týrá, ponižuje. Nereaguje-li v tomto stádiu pozitivní jádro skupiny, třídy, neexistují-li kamarádké

vztahy, záporný vztah k násilí, pozitivní morální vlastnosti, pak dochází k prolomení posledních morálních zábran a šikana se rozjíždí ve větším rozsahu.

Třetí stupeň šikany - Je prakticky rozhodující. Existuje stále možnost vzniku silné pozitivní skupiny, která by oslabil vliv tvořícího se „úderného jádra“. Pokud tato silná pozitivní skupina nezasáhne, pak tažení tyranů přechází do dalších fází. K agresorům se přidávají další jednotlivci. Cílem tohoto „úderného jádra“ budou stále ti nejslabší, ti nejnižší postavení.

Čtvrtý stupeň šikany – Šikana se rozjíždí v plném rozsahu. Působení agresorů je tak silné, že jejich normy přejímá celá skupina. Klást odpor v této fázi se již nedá. I mírní a ukáznění žáci se začínají chovat krutě, aktivně se zúčastňují týrání spolužáka. I oni prožívají pocit uspokojení z ponížení, bolesti a útrap toho druhého, slabšího. Dělají to proto, aby oni sami se nestali tím týraným. Vliv pedagogů na chování takové skupiny – třídy je minimální, případně zprostředkovaný přes „vůdce“, „kinga“.

Pátý stupeň šikany – Zpravidla se na základní škole nestačí vytvořit, je to spíše záležitost věznic, výchovných ústavů, případně středních škol. Jeho charakteristickým znakem je to, že agresori jsou chápáni a uznáváni jako „vůdci“, „kingové“, „nadlidi“, „otrokáři“, „velkoknížata“, „ministři“ apod. Oběti jsou vnímány jako „podlidi“, „poddaní“, „nevolníci“, „otroci“. Vůdce tyranů zaujímá vedoucí místo, rozhoduje o všem, co se ve skupině děje. Nejhorší je – jestliže je tímto vůdcem žák s výborným prospěchem, ochotně pomáhající pedagogovi, žák mající podporu třídního učitele, protože „on přece všechno spolehlivě zařídí“. Oběť v tomto stadiu utíká do nemoci, má mnoho absencí, často i neomluvených, vyhýbá se škole a v nejhorším případě končí psychickým zhroucením nebo pokusem o sebevraždu.

Prevence:

1. Zvýšený a kvalitní dohled o přestávkách, vytipování rizikových míst.
2. Mapování situace, diagnostika tříd – zodpovídají třídní učitelé
3. Systematická prevence v rámci vyučovacích předmětů, v rámci neformálních rozhovorů, při adaptačních pobytech, výletech a školách v přírodě. Podpora pozitivních kamarádkých vztahů.
4. Vytvoření prostředí důvěry. (Vysvětlení, co je a není žalování, možnost obrátit se s žádostí o pomoc prostřednictvím schránky důvěry.)
5. Spolupráce s rodiči.
6. Seznámení žáků, rodičů i pracovníků školy se školním řádem
7. Spolupráce pedagogických i nepedagogických pracovníků se školním metodikem prevence.
8. Spolupráce se specializovanými zařízeními (PPP, SVP, ...)

Jak postupovat při řešení šikany?

- Odhad závažnosti – třídní učitel, školní metodik prevence nebo jiný pedagogický pracovník vede rozhovor s informátory a oběťmi, o situaci vyrozumí ředitele školy a konzultuje další postup, chybou je přímá konfrontace oběti a agresora a vyšetřování oběti přímo ve třídě!
- Rozhovor s informátory a obětí – po rozhovoru s informátory následuje rozhovor s obětí (o rozhovoru by neměli vědět ostatní žáci – ochrana před možnou pomstou agresorů)
- Nalezení vhodných svědků – vytipovat žáky, kteří s obětí sympatizují, nepřijímají normy šikanování. Individuální, popřípadě konfrontační rozhovor se svědky – rozhovor zorganizovat tak, aby o tom nevěděli ostatní žáci, chybou je společné vyšetřování svědků a agresorů

Rozhovory probíhají v pořadí: informátor – oběť - svědci - agresori a je třeba zjistit:

- kdo je oběť,
- kolik je obětí
- kdo je agresor, kolik je agresorů, kdo je iniciátor, kdo je aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem
- co, kdy, kde a jak dělali agresori obětem

- jak dlouho a jak často šikana trvá
- Ochrana oběti (umístění žáka do chráněného prostředí, zvýšená pozornost při příchodu a odchodu ze školy, o přestávkách, v nutném případě nechat dítě doma)
- Rozhovor s agresory, popřípadě konfrontace mezi nimi – poslední krok ve vyšetřování, vytipovat nejslabší článek agresorů a přivést je k přiznání či vzájemnému obviňování, cílem je zastavit agresory a ochránit oběti i je samé před následky jejich činů

Ze všech rozhovorů je pořízen zápis opatřen podpisy všech účastníků.

- Svolání výchovné komise – vedení školy, třídní učitel, školní metodik prevence – na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o počáteční šikanu nebo šikanu v pokročilém stadiu, dle závažnosti přizve ředitel školy metodika PPP a požádá o odbornou pomoc, navrhnou další postup vůči obětem, agresorům i třídě, potrestání agresorů je individuální, o sankci rozhodne ŘŠ
- Výchovná komise setkání ředitele školy, třídního učitele, metodika prevence, žáka – agresora a jeho rodičů, vyjádření pedagogů, žáka a rodičů, vyvození výchovného opatření – rozhodnutí ředitele školy
- Individuální rozhovor s rodiči oběti – rodiče je potřeba informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních
- Práce s celou třídou – rozhovor s žáky (vynechání citlivých detailů), vysvětlení nebezpečí a důsledků šikany, oznámení potrestání viníků, pokračovat ve sledování třídy, spolupráce s odbornými institucemi.

Jak postupovat při řešení brutální šikany?

- Zvládnout šok a postarat se o oběť – poskytnout oběti nejnnutnější pomoc a ochranu, zastavení skupinového násilí
- Přivolat pomoc – zalarmovat pedagogy, kteří jsou v sousedních třídách, informovat o situaci vedení školy, nenechávat třídu bez dozoru, zabránit domluvě žáků na křivé skupinové výpovědi
- Poskytnout oběti pomoc a bezpečí – v případě zranění přivolá přítomný zaměstnanec školy LSPP a oznámí skutečnost zákonnému zástupci žáka
- Přivolat policii – paralelně kontaktovat specialistu na problematiku šikany a informovat rodiče
- Vyšetřování viz. výše – Jak postupovat při řešení šikany?
- Léčba – metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny

Škola má k dispozici tato nápravná opatření: výchovná opatření, snížená známka z chování, ředitel doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu, ředitel školy podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu, při naplnění skutkové podstaty přestupku či trestného činu oznámí skutečnost Policii ČR.

Škola spolupracuje s pedagogicko – psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, zprostředkuje oběti i agresorovi odbornou pomoc. Pro nápravu situace ve skupině zajistí odbornou práci s třídním kolektivem.

Kyberšikana

představuje úmyslné urážky, vyhrožování, zesměšňování nebo obtěžování druhých prostřednictvím moderních komunikačních prostředků většinou v delším časovém období. Kyberšikana se odehrává na internetu nebo prostřednictvím mobilních telefonů. Pachatel často jedná anonymně.

Prevence:

1. Vzdělávání pedagogických pracovníků školy, žáků (prostřednictvím přednášek) na téma kyberšikana
2. Vymezení jasných pravidel používání internetu (v rámci výuky informatiky)

Jak postupovat při řešení kyberšikany?

- Vyšetření incidentu – spolupráce třídního učitele a metodika prevence s ICT koordinátorem a vedením školy
- třídní učitel vyzve oběť k uchování důkazů
- snaha o odhalení agresora, obdobný postup jako při vyšetřování šikany
- školní metodik prevence zajistí podporu a pomoc externího pracovníka (v případě nutnosti i pomoc Policie ČR)

V případě, kdy kyberšikana nespadá do kompetence školy, poučí třídní učitel rodiče o možnosti řešení, nahlášení Policii ČR. Seznam kontaktů na spolupracující organizace – nástěnka u ředitelny.

10. Prezentace MPP

Metodik prevence informuje kolegy:

Na pedagogických radách

Na operativních schůzkách v případě potřeby

11. Spolupráce s odborníky - důležité kontakty

Krajský školský koordinátor Olomouckého kraje	telefonní číslo	e-mail	adresa
PhDr. Ladislav Spurný	585 508 545	l.spurny@olkraj.cz	Jeremenkova 40a Olomouc 779 11

Pedagogicko psychologická poradna – oblastní metodik prevence Přerov	telefonní číslo	e-mail	adresa
Mgr. Anna Kubíková	581 217 760, 581 208 014	kubikova@ppp-prerov.cz	Kouřilkova 8, Přerov, 750 02
Mgr. Michal Jahn			

Středisko výchovné péče Tršice	telefonní číslo	e-mail	adresa
Mgr. Soňa Coufalová	773 482 895, 571 641 600	vedouci@svp-trsice.cz	Tršice 225, 783 57

Policie ČR	telefonní číslo	e-mail	adresa

	158		U Výstaviště 18, Přerov, 750 02
por. Mgr. Lenka Vanková	702 174 096	lenka.vankova3@pcr.cz	U Výstaviště 18, Přerov, 750 02

Městská policie Přerov	telefonní číslo	e-mail	adresa
	156		nám. T.G.Masaryka 1, Přerov, 750 02
Lenka Škodová Pavel Vojtášek	604 227 787 604 227 787	lenka.skodova@prerov.eu pavel.vojtasek@prerov.eu	nám. T.G.Masaryka 1, Přerov, 750 02

OSPOD Přerov	telefonní číslo	e-mail	adresa
<u>Bc. Vlasta Janů</u>	581 268 780 739 242 966	vlasta.janu@prerov.eu	Smetanova 7a, Přerov, 750 02
<u>Mgr. Marcela Štrbáňová</u>	581 268 782 739 242 967	marcela.strbanova@prerov.eu	Smetanova 7a, Přerov, 750 02
<u>Mgr. Romana Vavříková</u>	581 268 777 603 196 328	romana.vavrikova@prerov.eu	Smetanova 7a, Přerov, 750 02
<u>Mgr. Veronika Zaoralová</u>	581 268 783 606 640 936	veronika.zaoralova@prerov.eu	Smetanova 7a, Přerov, 750 02

Probační a mediační služba Přerov	telefonní číslo	e-mail	adresa
Mgr. Táňa Palotášová	731 621 322	tpalotasova@pms.justice.cz	Smetanova 2017/4, Přerov, 750 02

Hasičský záchranný sbor – Územní odbor Přerov	telefonní číslo	e-mail	adresa
plk. Ing. Miroslav Čoček	950 781 020 150		K Moštěnici 375/9a Přerov VI-Újezdec 750 02 Přerov

Zdravotnická záchranná služba	telefonní číslo	e-mail	adresa
	155		

Dětská psychiatrie	telefonní číslo	e-mail	adresa
MUDr. Martina Wenglorzová	582 332 800		Trávnícká 2, Prostějov, 796 01

E-bezpečí	telefonní číslo	e-mail	adresa
doc. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.	777 146 808	info@e-bezpeci.cz	Žižkovo nám. 5 Olomouc 77140
PhDr. René Szotkowski, Ph.D.	735 525 717	rene.szotkowski@upol.cz	Žižkovo nám. 5 Olomouc 77140

P-centrum	telefonní číslo	e-mail	adresa
Mgr. Markéta Rodryčová	585 221 983 734 489 420	marketa.rodrycova@p-centrum.cz	Lafayettova 47/9, Olomouc, 779 00
Mgr. et Mgr. Jitka Škarohlíková		Jitka.skarohlidova@p-centrum.cz	Lafayettova 47/9, Olomouc, 779 00

Charita Přerov	telefonní číslo	e-mail	adresa
Bc. Ivan Kandrác	777 729 525	ivan.kandrac@prerov.charita.cz	Šířava 1295/27, Přerov, 750 02

Statutární město Přerov, MMPr, OSPOD	telefonní číslo	e-mail	Adresa
<u>Bc. Daniela</u> Barošová	581 268 199, 739 482 966	daniela.barosova@prerov.eu	Smetanova 7a, Přerov, 750 02
<u>Mgr. Alena</u> Skácelová	581 268 786, 721 657 213	alena.skacelova@prerov.eu	Smetanova 7a, Přerov, 750 02
<u>Mgr. Simona</u> Slováková	581 268 642, 601 325 498	simona.slovakova@prerov.eu	Smetanova 7a, Přerov, 750 02
Mgr. Danuše Matlochová	581 268 779, 739 242 965	danuse.matlochova@prerov.eu	Smetanova 7a, Přerov, 750 02
Mgr. Jana Mikulíková	Mgr. Jana Mikulíková	jana.mikulikova@prerov.eu	Smetanova 7a, Přerov, 750 02

Na realizování tohoto preventivního programu dohlíží ŠMP, ve spolupráci s ředitelkou školy. Na realizaci se podílí celý učitelský kolektiv, který s ním je seznámen a tento program je k dispozici v ředitelně školy, na nástěnce, na stránkách školy a u ŠMP.

Minimální preventivní program je možné a nutné přizpůsobit momentální situaci a potřebám školy, a tak pružně reagovat na aktuální problémy.

Program byl vypracován na školní rok 2022/2023

Zpracovala: Mgr. Hana Boudová, školní metodik prevence

Minimální preventivní program byl schválen pedagogickou radou, dne **30.8. 2023**